

Айтжанова Р.М., Жұмкенова А.

Е.А. Бөкетов атындағы Қару

МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ ҰЙЫМДАРДА БЕЛСЕНДІ ОҚЫТУ ӘДІСТЕРІН ҚОЛДАНУ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ

Мектепке дейінгі ұйым - баланы қалыптастырудың ең алғашқы сатысы. Қазіргі мектепке дейінгі білім берудің мақсаты - жеке тұлғаны өз қызметі арқылы қалыптастыру, әр түрлі қызмет түрлері арқылы жалпыға бірдей білім беру іс-әрекеттерін, балалардың танымдық іс-әрекетін, шығармашылық қабілеттерін дамыту.

Еліміздің қазіргі даму кезеңінде білім беру жүйесінде өзгерістер болып жатыр: жалпыға міндетті білім беру стандарттарын енгізу, ол өз кезегінде мектепке дейінгі педагогтардың назарын дамытуға бағыттап, білім беру бағдарламасының мазмұнына өзіндік түзетулер енгізіліп жатыр: балалардың әлеуметтік-коммуникативті, көркемдік-эстетикалық, танымдық, сөйлеу қабілеттері, сондай-ақ дене саласы; дәстүрлі әдістер баланың танымдық дамуын арттыруға бағытталған оқыту мен тәрбиелеудің белсенді әдістерімен алмастырылуда. Осы өзгермелі жағдайда мектепке дейінгі білім беру педагогы қазіргі заманғы технологиялардың кең ауқымында балаларды дамытудың түрлі интегративті тәсілдерінде бағдарлай алуы қажет.

Жаңа білім беру жағдайы білім беру қызметінде балалардың белсенділігі, дербестігі мен шығармашылығының біртіндеп өсуін қамтамасыз ететін әдістерді қолдануды талап етеді. Оқытуды ұйымдастырудың жаңа тәсілдеріне сәйкес келетіні - оқытудың белсенді әдістері. Оқытудың белсенді әдістері - балаларды оқу-танымдық қызметке тартудың тиімді құралдарының бірі. Оқытудың белсенді әдістерінің мәні - балалардың өз бетінше шеберлікті игеретін тапсырмаларды шешу барысында орындалуын қамтамасыз ету.

Белсенді әдістер әр түрлі аспектілердегі білім беру мәселелерінде төмендегілерді шешуге мүмкіндік береді:

- ✚ оқытудың жағымды мотивациясын қалыптастыру;
- ✚ балалардың танымдық белсенділігін арттыру;
- ✚ балаларды оқу үдерісіне белсенді тарту;
- ✚ тәуелсіз қызметті ынталандыру;
- ✚ танымдық процестерді дамыту - сөйлеу, есте сақтау, ойлау;
- ✚ ақпараттың үлкен көлемін тиімді игеру;
- ✚ шығармашылық пен стандартты емес ойлауды дамыту;
- ✚ баланың жеке басының коммуникативті-эмоционалды сферасын дамыту;
- ✚ әр баланың жеке және жеке мүмкіндіктерін ашу;
- ✚ өз бетінше ой еңбегінің дағдыларын дамыту;
- ✚ әмбебап дағдыларды дамыту.

Оқытудың белсенді әдістерін қолдану проблемасының теориялық және практикалық негіздері: Л.С. Выготский, А.А. Вербицкий, В.В. Давыдова, А.Н. Леонтьева, И. Я. Лернер, М.А. Данилова, В.П. Есипова, М.В. Кларина, М.Крулехта, С.Л. Рубенштейн, А.М. Смолкина, т.б. еңбектерінде қарастырылған. Оқытудың белсенді әдістері теориясының бастапқы кезеңдерінің ішінде академик А.Н.Леонтьев жасаған «іс-әрекеттің пәндік мазмұны» тұжырымдамасы болды, бұл таным пәндік дүниені игеруге бағытталған іс-әрекет болып табылады. Сыртқы дүние объектілерімен байланыста бола отырып, адам оларды таниды және әлемді танудың практикалық тәжірибесімен (оқыту мен өзіндік жұмыс) және оған әсер етуімен байытылады.

Кез келген адам баласының қолмен істегендерінің 90% -ына дейін, көргендерінің 50% -на дейін, ал естігендерінің 10% -ы жадында сақталатындығы тәжірибеде анықталған. Сондықтан оқытудың тиімді түрі тиісті іс-әрекетке белсенді араласуға негізделуі керек. Ал, ол бізде оқытудың белсенді әдістері арқылы тиімді жүзеге асырылады. Мектепке дейінгі ұйымдарда қолдануға ыңғайлы әдістер: ойын (дидактикасы басым), тәжірибе, жаңа технологияны (интербелсенді тақта, ақпараттық технология) пайдалану.

Мектепке дейінгі жаста іс-әрекеттің әдеттегі түрі ойын болып табылады, сондықтан біз ойын мен оқу процесін біріктіреміз, дәлірек айтсақ, білім алушылардың мақсатына жету үшін іс-әрекетін ұйымдастырудың ойын формасын қолданамыз. Біз зейінді, есте сақтауды, қиялды, логикалық ойлауды, талдау, салыстыру, қол моторикасын, дизайн қабілеттерін дамытуға ықпал ететін Дьенеш блоктарын, Кюизенердің түрлі-түсті таяқшаларын, Воскобовичтің «Мөлдір алаңын» ұйымдастырылған оқу қызметі барысында жиі қолданғанымыз балалар үшін де өте қызық.

Дьенеш блоктары

Кюизенер таяқшалары

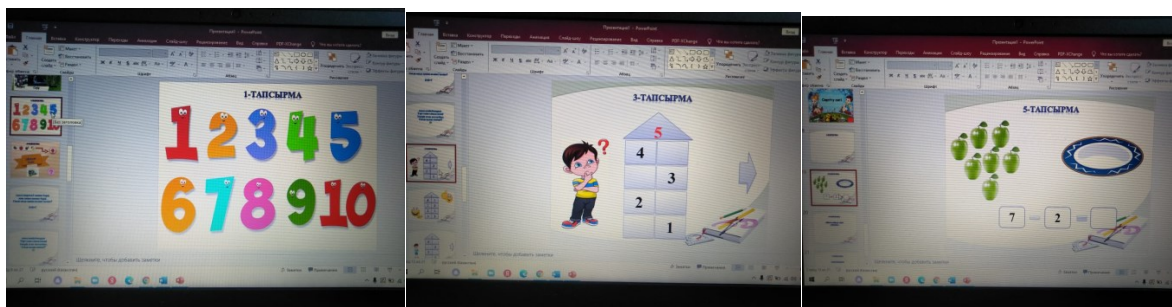
Воскобовичтің «Мөлдір алаңы»

Балалардың тағы да бір қызыға жасайтыны – тәжірибе. Тәжірибе арқылы бала көреді, дербес іс – әрекет жасайды. Қазіргі таңда Қарағанды қаласы «Гауһар» бөбекжайында жұмыс жасаймын, тобым кіші болса да, біз тәжірибе жасаған болатынбыз. Ондағы мақсат – судың түссіз екендігін балаларға түсіндіру.

Балалар үшін тағы бір қызығы – ақпараттық технология арқылы ұйымдастырылған оқу қызметтері. Ол педагог тарапынан бала жасына сай ұйымдастырылуы шарт. Математика ұйымдастырылған оқу қызметі бойынша

мектепалды даярлық тобына жүргізілген болатын. Ондағы мақсат – балалардың білімін тексеру.

Қорыта айтқанда, оқытудың белсенді әдістері балалардың тәуелсіздігін, коммуникативті қасиеттерін дамытуға, оқуға деген қызығушылықтың артуына, ынтасының артуына және педагогке деген оң көзқарастың дамуына ықпал ететіндігін жүргізілген жұмыстар аясында өзіндік нәтижесін көрсетті. Жетістік балаларда қалыптасты, балалар өздеріне сене бастады, өздеріне адекватты өзін-өзі бағалауды қалыптастырды. Өзара қолдау атмосферасы жаңа білімдерді алуға ғана емес, сонымен бірге танымдық белсенділікті дамытуға мүмкіндік берді. Оқытудың белсенді әдістері барлық балаларды оқу процесіне қатыстыруға, ойлауға үйрету, қазіргі жағдайды бағалау, туындаған мәселелерді шешуге үйрету мүмкіндігін берді.

Пайдаланылған әдебиеттер:

1. Смолкин А.М. Методы активного обучения: Науч.-метод. пособие.- М.: Высш. шк., 1991.-176 с.
2. Новоселова С.Л., Звoryгина Е.В. Игра и вопросы всестороннего воспитания детей // Дошкольное воспитание. -2018. - № 10. - С. 38-46.
3. Выготский Л.С. Игра и ее роль в психическом развитии ребенка // Вопросы психологии.-1966.-№6. – С. 13-15.

Электронды әдебиеттер:

1. <http://www.ou-link.ru/pub/images/2002mp03-4.jpg>
2. <http://www.moi-universitet.ru/ebooks/kamo/kamo/>
3. <http://www.moi-universitet.ru/ebooks/Amo Book/amobook/>